

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรบนพื้นที่สูง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรบนพื้นที่สูงกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรค และความต้องการของเกษตรกรบนพื้นที่สูงที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูงของอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน 180 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer : SPSS/PC⁺) ประกอบด้วยสถิติดังนี้ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weight mean score) และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรบนพื้นที่สูงกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยใช้ค่าทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-square)

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า เกษตรกรบนพื้นที่สูงผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นคนไทยพื้นเมือง มีอายุเฉลี่ย 46.71 ปี ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรายได้รวมของครอบครัวเฉลี่ย 23,122.20 บาทต่อปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.90 คน แรงงานในการทำเกษตรเฉลี่ย 2.27 คน จำนวนพื้นที่ครอบครองเฉลี่ย 14.49 ไร่ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เฉลี่ย 10.65 ครั้งต่อปี มีการติดต่อกับชุมชนภายนอกเฉลี่ย 8.51 ครั้งต่อปี และได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เฉลี่ย 10.65 ครั้งต่อปี

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า เกษตรกรบนพื้นที่สูงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง โดยมีการปฏิบัติในการป้องกันรักษาป่า การปลูกป่า การดูแลรักษาต้นไม้ การป้องกันไฟป่า และการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในระดับปานกลาง

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน จำนวนพื้นที่ครอบครอง การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการติดต่อกับชุมชนภายนอก มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรบนพื้นที่สูง

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีปัญหาเกี่ยวกับการลักลอบเผาป่าในช่วงฤดูแล้ง เพื่อหาของป่าหรือล่าสัตว์ จึงมีความต้องการให้เจ้าหน้าที่มาเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งอาจทำได้โดยการจัดฝึกอบรมให้มากขึ้น และให้ความร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรในการฝึกอบรม โดยมีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลดำเนินการสนับสนุนในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ หรืองบประมาณที่ใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถอยู่ร่วมและพึ่งพาอาศัยป่าได้ ซึ่งจะทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

The objectives of this research aimed to study forest resource conservation of highland farmers, to analyse the relationship between personal aspects, economic as well as social aspects of highland farmers and their forest resource conservation, and to investigate the problems, constraints and needs of highland farmers related to forest resource conservation. The population of this study were 180 highland farmers who lived in Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province. Data were gathered by using questionnaire and analysed by statistical package for the social science/personal computer: SPSS/PC⁺ and presented in terms of percentage, arithmetic mean, standard deviation, weight mean score. Hypothesis testing for relationship of personal aspects, economic and social aspects of highland farmers and their forest resource conservation using Chi-square test.

The results showed that most of highland farmers was the native citizen with the average age of 46.71 years. Most of them had primary school education. The average income was 23,122.20 baht per year. The average family members was 3.90 with the average agricultural labour of 2.27. The average land holding was 14.49 rai. They received forest resource conservation informations with the average of 10.65 times per year. They contacted the external community communication with the average of 8.51 times per year. They attended the training on forest resource conservation with the average of 0.49 times per year.

On forest resource conservation aspect, it was found that most of highland farmers practiced on forest resource conservation at a moderate level. Forest protection, forest maintenance, forest plantation, forest fire control and information dissemination on forest resource conservation practices were at the moderate level.

For hypothesis testing, the results showed that education level, income, land holding, information flow and communication with external communities related to the forest resource conservation of highland farmers.

Problems encountered by conservation was forest fire taken by some person who had the purposes to hunt wildlife or collecting forest products. They needed more knowledge and training about forest resource conservation as well as cooperation between the government officers and farmers .

It is suggested that the government should supply more materials and budget for their activities on forest resource conservation so that the people and forest can go together, and effective forest resource conservation will be obtained.